

Asia: VN/4728/2025

Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteista

Lausunnonantajan lausunto

Lausunnon keskeinen sisältö.

Suomen opinto-ohjaajat ry kiittää mahdollisuudesta lausua ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteista.

Ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmän uudistus vaikuttaa suoraan siihen, miten koulutuksen järjestäjät saavat jatkossa rahoitusta. Koska opinto-ohjaus tukee opiskelijoiden etenemistä, valmistumista ja työllistymistä – eli asioita, jotka vaikuttavat rahoitukseen – nousee ohjauksen merkitys entistä merkittävämpään rooliin.

Uudistuksessa opiskelijapalautteen merkitys kasvaa osana koulutuksen tuloksellisuuteen perustuvaa rahoitusta. Asetuksessa säädetään tarkemmin palautekysymysten sisällöstä ja palautteen keruun tavoista. Asetus tuo muutoksia myös siihen, miten työpaikkaohjaajilta kerätään palautetta opiskelijoiden työpaikalla tapahtuvasta oppimisesta. Tämä palaute tulee osaksi tuloksellisuuden mittaamista.

Yhteistyö työelämän edustajien kanssa palautteen keruun selkeyttämiseksi on ensiarvoista.

Suomen opinto-ohjaajat ry pitää tärkeänä, että jatkossa tuetaan työpaikkaohjaajia palautteen antamisessa, esimerkiksi ohjeistamalla tai koordinoimalla kyselyn aikatauluja. Huolehditaan, että opiskelijat itsekin ymmärtävät työpaikkaohjaajan palautteen merkityksen. Tuloksellisuus ohjaa yhä enemmän rahoitusta.

Opinto-ohjauksen merkitys opintojen nivelvaiheissa ja aikana korostuu entisestään. Rahoitusmallin keskiössä ovat siis opiskelijoiden eteneminen, tutkinnon suorittaminen ja työllistyminen. Nämä tavoitteet liittyvät suoraan opinto-ohjauksen ydintehtäviin.

Opinto-ohjaajien rooli korostuu erityisesti opintopolkujen suunnittelussa ja yksilöllistämisessä. Opiskelijoiden opintojen on edettävä sujuvasti, mikä vaatii jatkuvaa tukea ja ohjausta. Jos opiskelijalle tulee ongelmia, ne on tunnistettava varhaisessa vaiheessa. Katkokset opinnoissa tai motivaatio-ongelmat voidaan ehkäistä tehokkaammin, kun opinto-ohjausta ja muita tukipalveluja on saatavilla oikea-aikaisesti.

Jatko-opintovaiheessa on kiinnitettävä erityisesti huomiota työllistymisen tukemiseen. Urasuunnittelu, jatko-opintomahdollisuuksien selvittäminen ja työnhaun ohjaus tulevat entistä tärkeämmiksi. Ohjauksen rooli oppilaitoksen menestyksessä kasvaa – ei vain yksilön näkökulmasta, vaan myös koko organisaation toi-mintaedellytysten kannalta.

Laajennettu oppivelvollisuus (voimaan 2021) on lisännyt ammatillisten oppilaitosten vastuuta nuorista. Ohjauksen on oltava aktiivista, yksilöllistä ja jatkuvaa – etenkin nivelvaiheessa perusopetuksesta toiselle asteelle. Rahoitusmallin uudistuksen myötä korostuu myös oppilaitosten yhteiskuntavastuu. Kaikkien opiskelijoiden, mutta erityisesti tuen tarpeessa olevien on saatava oikeudenmukaista ja saavutettavaa ohjausta. Oppivelvollisten osalta rahoitusmallien pitäisi olla yhteismitalliset ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen kanssa.

Suomen opinto-ohjaajat ry pitää ammatillisen koulutuksen rahoitusmallia monimutkaisena ja tuloksellisuusperusteisena. Rahoitus muodostuu perusrahoituksesta, suoritusrahoituksesta (tutkinnot, osatutkinnot) ja vaikuttavuusrahoituksesta (mm. työllistyminen, jatko-opinnot, palaute). Lukiokoulutuksen rahoitusmalli on yksinkertaisempi. Se perustuu pääosin opiskelijamäärään. Pieni osa rahoituksesta voi perustua suorituskykyyn, mutta ei yhtä vahvasti tuloksellisuusperusteinen kuin ammatillisessa koulutuksessa.

Suomen opinto-ohjaajat ry ihmettelee, miksi oppivelvollisten rahoitusperuste on toisella asteella niin erilainen, kun verrataan lukiokoulutusta ja ammatillista koulutusta toisiinsa.

Lukiolaiset ovat yleensä vahvemmin kiinnittyneitä koulutukseen, mutta ohjausta tarvitaan mm. jaksamiseen, ylioppilaskokeisiin ja korkeakouluhakuun. Ammatillinen koulutus vastaa usein opiskelijoista, joilla on enemmän tuen tarpeita. Lukiokoulutus palvelee usein opiskelijoita, joilla on vähemmän riskejä koulutuksen keskeyttämiseen. Rahoituksen on turvattava oppivelvollisten koulutus riippumatta siitä, ovatko he lukiossa vai ammatillisessa koulutuksessa. On myös huolehdittava nivelvaiheen koulutusten eli TUVA- ja TELMA-koulutuksen rahoituksesta. Nämä koulutusmuodot pitävät huolta kaikista heikoimmassa asemassa olevista oppivelvollisista. Erityisesti näissä koulutuksissa opinnot eivät aina etene HOKS:n mukaan ja saattavat välillä keskeytyä.

Opetushenkilöstön ja tukihenkilöstön tarve oppivelvollisten opettamisessa ja ohjauksessa on kuitenkin merkittävä. Rahoitus on turvattava myös näissä koulutuksissa, vaikka aina ei välttämättä opiskelija saa opintosuorituksia valmiiksi.

Lukion keskeyttäjät (ja alanvaihtajat) siirtyvät usein ammatilliseen koulutukseen. Rahoitusmallin on oltava tällaisissakin kohdissa sallivampi ja joustavampi, koska nuorilla ei ole aina selvillä, mitä he haluavat opiskella. Onkin oleellista, että opiskelijan kesken jääneet opinnot eivät vaikuta rahoitukseen, jos vaihdetaan kesken opintojen toisen asteen koulutuksesta toiseen.

Aikuiskoulutus on merkittävä väylä hankkia lisää osaamista, mutta se voi olla myös myöhään maahan tulleen ainoa vaihtoehto hankkia toisen asteen koulutus. Suomen opinto-ohjaajat ry pitää tärkeänä, että aikuiskoulutusta ja sen rahoitusta kehitetään osana suomalaista koulutusjärjestelmää. On huolehdittava, että kaikilla suomalaisilla on vähintään toisen asteen tutkinto. Ilman aikuiskoulutusta se ei ole mahdollista.

Lausuntonne koskien asetuksen 1 §:ää (opiskelijavuoteen kuuluvat päivät)

-

Lausuntonne koskien asetuksen 2 §:ää (toteutuneiden opiskelijavuosien laskenta)

-

Lausuntonne koskien asetuksen 3 §:ää (lähtötason painokertoimet)

-

Lausuntonne koskien asetuksen 4 §:ää (kustannusryhmä- ja muut painokertoimet) ja liitettä

-

Lausuntonne koskien asetuksen 5 §:ää (korotuskertoimet)

-

Lausuntonne koskien asetuksen 6 §:ää (toteutuneiden opiskelijavuosien perusteella myönnettävän perusrahoituksen laskenta)

-

Lausuntonne koskien asetuksen 7 §:ää (suoritettujen tutkinnon osien osaamispisteiden ja tutkintojen lukumäärän perusteella myönnettävän perusrahoituksen laskenta)

-

Lausuntonne koskien asetuksen 8 §:ää (työllistymisen ja jatko-opintoihin siirtymisen perusteella myönnettävän perusrahoituksen laskenta)

-

Lausuntonne koskien asetuksen 2 lukua (opiskelijapalaute)

-

Lausuntonne koskien asetuksen 3 lukua (työelämäpalaute)

-

Lindqvist Paula
Suomen opinto-ohjaajat ry